

TEKST: JEREMY RUSSELL FOTOGRAFIE: WIM ISPHORDING

DE WERELD VAN HET BOEDDHISME

EEN SAMENVATTEND BEELD VAN TEMPELS,
HEILIGDOMMEN EN RELIGIEUZE CEREMONIES IN HEEL AZIË

Over de auteurs

Wim Isphording, geboren in 1922 in Roermond, heeft na zijn rechtenstudie en zijn studie romaanse talen aan de universiteit van Utrecht, vanaf 1950 tot zijn pensionering in 1983 bij Philips in Eindhoven gewerkt, waar hij directeur werd van het Concerbureau West-Europa. Door zijn diepgaande belangstelling voor kunst, cultuur en bovenal religie heeft hij zich met zijn fascinatie voor fotografie speciaal op het boeddhisme georiënteerd. Hieruit is een unieke collectie foto's tot stand gekomen van belangrijke heiligdommen en tempels wereldwijd, maar van Azië in het bijzonder. Talloze malen zijn foto's uit zijn enorme oeuvre tentoongesteld in allerlei musea, waaronder in het Museon, de Markiezenhof, het Bijbels Openluchtmuseum, museum Kempenland, het Stedelijk museum Roermond, het Volkenkundig museum Nijmegen en Groningen. Dit boek vormt de bekroning op zijn prachtige werk.

Bodhgaya, 2001.

Jeremy Russell werd geboren en groeide op in Engeland. Zijn belangstelling voor het boeddhisme werd gewekt tijdens zijn eerste bezoek aan Dharamsala in de vroege jaren 1970. Hij bestudeerde vervolgens jarenlang het boeddhisme aan de Library of Tibetan Works & Archives. Inmiddels woont hij al bijna dertig jaar in Azië, doceerde ondermeer tweeënhalf jaar in Japan en was in de gelegenheid verschillende boeddhistische landen te bezoeken. Sinds 1981 woont hij met zijn gezin in Dharamsala, Noord-India, waarbij hij zijn tijd verdeelt tussen het verzorgen van publicaties voor diverse kantoren van de Tibetaanse regering-in-ballingschap, waaronder het Norbulingka Instituut, en het hoofdkwartier van de Dalai Lama, en daarnaast leidt hij trekkings in het nabijgelegen berggebied. Hij is de auteur van tal van boeken en redigeerde een reeks boeken van de hand van de Dalai Lama.

Dharamsala.

FOTO'S OMSLAG

Foto voorzijde: De schitterende boeddha Vairochana, 17 m hoog, in de Longmen-grotten, 6e eeuw, in de buurt van Luoyang, provincie Henan. Unesco-monument.

Foto achterzijde: Een pittoresk zicht op het Shwedagon voor zonsondergang.

Rechterpagina: Een moderne afbeelding van de boeddha Shakyamuni die het eerste wiel van dharma draait, waarmee hij de vier edele waarheden onderwijst in Sarnath aan de vijf mannen die zijn mede-asceten waren geweest en die de eerste boeddhistische discipelen werden.

INHOUD

Voorwoord 6

Inleiding 9

Wie was de Boeddha en wat heeft hij tot stand gebracht? 9 • De Sangha of spirituele gemeenschap 12 • Wat onderwees de Boeddha? 15 • De verspreiding van het boeddhisme in India – de invloed van keizer Ashoka 18 • Het ontstaan van het mahayana-boeddhisme 20 • De opkomst van tantra 21 • De verspreiding van het boeddhisme buiten India – de zuidelijke route naar Sri Lanka en Zuidoost-Azië 22 • De noordelijke route naar China en verder Oost-Azië in 22 • De verspreiding van het boeddhisme naar Tibet en de omringende gebieden 25 • Het verval van het boeddhisme in India en de stand van zaken in de huidige tijd 30

DE GESCHIEDENIS VAN HET BOEDDHISME IN AZIË 35

India 37

Pakistan 46

Nepal 52

Indonesië 61

DE ZUIDELIJKE TAK VAN HET BOEDDHISME 66

Sri Lanka 67

Thailand 74

Birma 87

Laos 107

Cambodja 113

DE NOORDELIJKE TAK VAN HET BOEDDHISME 126

China 127

Vietnam 147

Zuid-Korea 153

Japan 162

Taiwan 175

Hongkong 178

HET TIBETAANSE CULTUURGEBIED 182

Tibet 183

Ladakh 205

Sikkim 221

Bhutan 224

Himachal Pradesh 241

Religieuze symbolen en attributen 245

VOORWOORD

Het is nu meer dan 2500 jaar geleden dat de Boeddha leefde en onderwees in India, en nog steeds vormen zijn woorden voor velen een bron van inspiratie. Met het accent op de verlossing van lijden en onwetendheid, die onze mogelijkheden om geluk, vrede en echte vrijheid te vinden belemmeren, betekende hetgeen de Boeddha onderwees een radicaal afscheid van de bestaande traditie. Waar de religie tot dan toe zich uitsluitend richtte op een hogere macht buiten ons, wijst de boeddhistische leer er juist op dat we zelf verantwoordelijk zijn voor onze daden, houding en gedragingen. Bevrijding kan bereikt worden door onze eigen inspanning en praktijk, en niet door ons erop te verlaten dat iemand anders dat voor ons doet.

Mij wordt vaak gevraagd of de leringen en technieken van het boeddhisme tegenwoordig nog wel relevant zijn. Zoals alle religies houdt het boeddhisme zich bezig met de alledaagse menselijke problemen. Zolang als wij van doen hebben met het algemeen menselijk lijden van geboorte, ziekte, ouderdom en dood, is er geen sprake van relevant of niet. Maar wat de boeddhistische manier van denken onderscheidt is de inzet van menselijke intelligentie in het omgaan met verwarrende emoties. De sleutel is innerlijke vrede, die op levendige wijze wordt gesymboliseerd door het universele beeld van Boeddha die rustig zit te mediteren. Hij liet zien dat indien wij innerlijke vrede hebben wij moei-

THE DALAI LAMA

FOREWORD

It is now more than 2500 years since the Buddha lived and taught in India, yet his teaching continues to be a source of inspiration, particularly in many parts of the world today. Focussed on liberation from suffering and ignorance, which restrict our ability to find happiness, peace, and genuine freedom, what the Buddha taught represented a radical departure from existing tradition. Whereas religious practice had until then tended to be concerned with inducing the intervention of a higher authority outside us, Buddhist teaching is primarily concerned with taking responsibility for our own actions, attitudes and behaviour. Liberation is achieved through our own effort and practice, not by relying on someone else to do it for us.

I am often asked whether the teachings and techniques of Buddhism continue to be relevant in the present day and age. Like all religions, Buddhism deals with basic human problems. So long as we continue to experience the basic human sufferings of birth, disease, old age, and death, there is no question of whether it is relevant or not. But what distinguishes the Buddhist way of thinking is its employment of human intelligence in dealing with disturbing emotions. The key is inner peace, vividly symbolised by the universal image of the Buddha seated quietly in meditation. He showed that if we have inner peace we can face difficulties with calm and reason, and remain undisturbed. His teachings about love, kindness and tolerance, the conduct of non-violence, and especially the theory that all things are relative are a source of that inner peace.

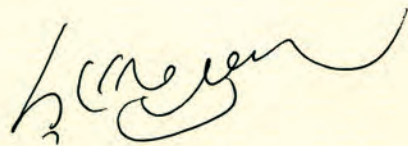
The most important thing is practice in daily life, because then we can gradually get to know the true value of whatever instruction we follow. The Buddha's teaching is not meant to be stored up as mere knowledge, but to be used for the improvement of our minds. In order to do that, it must be part of our lives. The ultimate purpose of Buddhism is to serve and benefit humanity.

From the beginning, the Buddha's path was open to all, whatever their social status, background, age or gender. The Buddha emphasised that everyone

has the potential to achieve liberation and enlightenment. Consequently, his teachings were popularly received, first in India where they flourished, and then further afield as they were taken abroad by monks following trade routes across Asia. Like a flowering plant that will respond differently to the varying conditions in different lands, Buddhism evolved diverse traditions wherever it took root.

This marvellous collection of photographs by Wim Ispording provides readers with the opportunity to see for themselves the rich diversity of Buddhist traditions. Historically Buddhism spread across Asia because people were impressed and inspired when they encountered Buddhist monks and nuns, heard or read Buddhist teachings or came across Buddhist works of art. In a similar way, more than 30 years ago this Dutchman was enchanted by the Buddhist way of life and drawn to far off countries where he sought to record it with his camera. This painstaking project has been a long labour of love over many years. The result is an impressive survey of monuments and people throughout the Buddhist world. I am glad to see too that the accompanying text to these beautiful images was written by Jeremy Russell, who has worked for many years with our Tibetan community here in Dharamsala.

We live at a time when encouraging harmony and goodwill among all religious traditions has become especially important. Success depends on generally deepening of awareness and understanding and it is in this context that this book, which provides a succinct and visual introduction to Buddhism is very welcome.

February 27, 2007

lijkheden met kalmte en verstand onder ogen kunnen zien, en onverstoorbaar blijven. Zijn leringen over liefde, vriendelijkheid en tolerantie, het geweldloos handelen, en in het bijzonder de theorie dat alles betrekkelijk is, zijn een bron voor die innerlijke vrede.

Het belangrijkste is de praktijk in het dagelijkse leven, want zo kunnen we geleidelijk de echte waarde leren kennen van elke instructie die we volgen. De leringen van Boeddha zijn niet bedoeld om opgeslagen te worden als louter kennis, maar om te gebruiken voor de verbetering van onze geest. Daarom moeten ze deel uitmaken van ons leven. Het ultieme doel van het boeddhisme is de mensheid te dienen en goed te doen.

Van het begin af aan stond het pad van Boeddha open voor iedereen, ongeacht de sociale status, achtergrond, leeftijd en geslacht. Boeddha beklemtoonde dat iedereen de mogelijkheid heeft verlossing en verlichting te bereiken. En zo werden zijn leringen populair, eerst in India waar zij tot bloei kwamen, en vervolgens daarbuiten toe ze door monniken verbreed werden via de handelsroutes door heel Azië. Als een bloeiende plant die verschillend zal reageren onder de wisselende omstandigheden in andere landen, ontwikkelde het boeddhisme verschillende tradities waar het wortel schoot.

De schitterende collectie foto's van Wim Ispording stelt de lezer in staat zelf kennis te nemen van de rijke diversiteit van boeddhistische tradities. Historisch gezien verbreidde het boeddhisme zich over Azië omdat mensen onder de indruk raakten en geïnspireerd raakten toen ze boeddhistische monniken en nonnen ontmoetten, boeddhistische leringen hoorden of lazen of in aanraking kwamen met boeddhistische kunst. Op gelijke wijze kwam deze Nederlander, meer dan dertig jaar geleden, onder de bekoring van de boeddhistische manier van leven en aangetrokken door verweg gelegen landen waar hij zijn bevindingen met de camera vastlegde. Dit zorgvuldige project betekende vele jaren van liefdevol werken. Het resultaat is een indrukwekkend overzicht van monumenten en mensen uit de boeddhistische wereld. Ik ben blij dat de begeleidende tekst bij de prachtige beelden is geschreven door Jeremy Russell, die al jarenlang werkzaam is voor onze Tibetaans gemeenschap in Dharamsala.

Wij leven in een tijd dat het bevorderen van harmonie en welwillendheid onder alle religieuze tradities bijzonder belangrijk is geworden. Succes hangt af van algehele verdieping van het bewustzijn en begrijpen en in deze samenhang is dit boek, dat een bondige en visuele introductie tot het boeddhisme vormt, zeer welkom.

ZIJN HEILIGHEID DE DALAI LAMA

Februari 2007

DE VERSPREIDING VAN HET BOEDDHISME

DE
GESCHIEDENIS
VAN HET
BOEDDHISME
IN AZIË

Bodhgaya, een van de vier voornaamste boeddhistische pelgrimsoorden, is de plek waar prins Siddharta de hoogste verlichting bereikte en een boeddha, een volledig ontwaakt wezen, werd. De Mahabodhi-tempel vindt zijn oorsprong waarschijnlijk in het baldakijn dat keizer Ashoka in de derde eeuw v. Chr. bouwde over de zitplaats van de Boeddha en de omgeving ervan om de bodhiboom te beschermen. De huidige tempel zou dezelfde kunnen zijn die werd beschreven door de 7e-eeuwse Chinese pelgrim Hsüan-Tsang. Unesco-monument.

INDIA

In India ligt natuurlijk de bakermat van het boeddhisme. Hier werd de Boeddha geboren, hier bereikte hij verlichting en hier draaide hij het wiel van dharma, dat wil zeggen, hier onderwees hij zijn leer. In de 45 jaar die de Boeddha leefde na zijn verlichting, legde hij te voet grote afstanden af in een gebied in Noord-India dat in de Gangesvlakte is gelegen. Overgeleverde teksten maken melding van veel plaatsen die hij bezocht en van het onderricht dat hij gaf. Waar hij ook kwam, overal trok deze nieuwe benadering van het eeuwige probleem van de ellende van het bestaan een grote hoeveelheid toehoorders en volgelingen. De sangha of spirituele gemeenschap groeide en de invloed ervan verspreidde zich wijd en zijd. Toen deze gemeenschap geschenken in de vorm van land kreeg, meestal parken en tuinen aan de rand van de steden, ontstonden duurzame kloostergemeenschappen.

Na het overlijden van de Boeddha bleef het boeddhisme zich ontwikkelen tot een belangrijke spirituele kracht en werd de sangha versterkt. De meeste grote ontwikkelingen van de boeddhistische leer, zoals het ontstaan van het mahayana-boeddhisme en de beoefening van tantra, ontstonden in India. Ook het eerste begin van de boeddhistische kunst vond hier plaats met het verschijnen van de eerste afbeeldingen van de Boeddha in Gandhara en Mathura. En vanuit India verspreidde het boeddhisme zich over Azië, eerst overzee naar het zuiden, naar Sri Lanka, de landen van Zuidoost-Azië en Indonesië. De zijderoute bracht de leer van de Boeddha naar Centraal-Azië en verder naar China en uiteindelijk naar Vietnam, Korea en Japan. Ten slotte, kort voor het verval in het land van oorsprong, ontstond er een krachtige boeddhistische traditie in Tibet.

Ongeveer twee eeuwen na de Boeddha verscheen een man die een grote invloed zou hebben, niet alleen op India, maar ook op de geschiedenis van het boeddhisme en daardoor op geheel Azië. Dit was de Mauryaanse keizer Ashoka. Hij erfde een rijk dat al bijna het hele Indiase subcontinent omvatte en zich uitstreckte ten zuiden van de Himalaja – van het huidige Afghanistan in het westen tot de oevers van de Brahmapoetra in het oosten. Toch ondernam hij een militaire campagne om Kalinga, in het huidige Orissa, in te lijven. Ashoka was zo ontzet over de slachting en de verwoestingen die het gevolg waren van deze oorlog, dat hij een ingrijpende persoonlijke verandering onderging. Hij zocht zijn toevlucht bij de Boeddha's dharma en koos voor de geweldloze weg. De steun van de keizer verleende het boeddhisme de status van een soort staatsgodsdienst in een India dat voor het eerst grotendeels een eenheid vormde.

Ashoka was een man van actie en hij ondernam pelgrimstochten om de belangrijkste heilige boeddhistische plaatsen te bezoeken. Op deze en andere plekken bouwde hij stoepa's. Hij liet wijd en zijd teksten op rotsen en zuilen beitelen waarin hij zijn volk opriep vrijgevig en vriendelijk te zijn en mededogen te hebben. Na de oorlog om Kalinga schijnt Ashoka oprecht te hebben geprobeerd de boeddhistische principes toe te passen bij het bestuur over zijn enorme rijk. Daarnaast stuurde hij zendelingen uit, waaronder zijn eigen zoon en dochter die naar Sri Lanka trokken om daar de

dharma te propageren. Dit wil echter niet zeggen dat hij andere religieuze stromingen minachtte of dat hij mensen tegen hun wil tot het boeddhisme probeerde te bekeren. Zijn benadering was juist opvallend ruimdenkend en oecumenisch.

Lang nadat het boeddhisme vrijwel was verdwenen uit het land van oorsprong, werd Ashoka bijna net zo vereerd als de Boeddha zelf. Daarom koos het pas onafhankelijk geworden India het wiel van dharma dat is afgebeeld op veel van Ashoka's zuilen als het centrale embleem van de nationale

Monniken en pelgrims uit heel Azië bezoeken nu regelmatig de vajrasana, de diamanten troon, het symbool van de Boeddha's onwankelbare besluit om verlichting te vinden, onder de oorspronkelijke bodhiboom. Een directe afstammeling van die boom, wiens voorganger in 1876 bezweek in een storm, staat rechts.

DE WERELD VAN HET BOEDDHISME

Er staan veel stoepa's en kleine chaitya's in wat nu een schitterend park is rond de Mahabodhi-tempel.

Rechts: Schoolkinderen luisteren bij de bodhiboom naar wat hun leraar vertelt over het boeddhisme.

DE WERELD VAN HET BOEDDHISME

vlag en het leeuwenkapiteel dat ooit zijn zuil in Sarnath bekroonde als het symbool van de regering.

De daaropvolgende eeuwen bleef het boeddhisme sterker worden, met of zonder koninklijke bescherming. Beroemde en invloedrijke leraren als Nagarjuna verkondigden het mahayana-boeddhisme. Het kloosterleven breidde zich uit tot grotwoningen van het type als bij Ellora en Ajanta. Net zoals dat in China gebeurde, behielden ze hun oorspronkelijke soberheid niet, maar werden ze op den duur rijkelijk versierd, waardoor sommige van de aangrijpendste boeddhistische kunstwerken ontstonden. Er werden kloosteruniversiteiten gesticht, zoals Nalanda, Vikramashila en Odantapuri, die een vérstrekkende invloed hadden en zelfs studenten van buiten India's grenzen aantrokken. De taak om de leer van de Boeddha op te schrijven begon waarschijnlijk in de eerste eeuw v. Chr. De canons in het Pali en in het Sanskriet die er het gevolg van waren, vormden de basis voor alle latere boeddhistische literatuur.

Ondanks het feit dat het boeddhisme ooit wijd was verspreid door heel India, met een rijke culturele ontwikkeling als gevolg, onderging het op den duur het lot van alle bestaande dingen en raakte het langzaam in verval, zelfs in het land van oorsprong. Wat we nu kennen als het hindoeïsme kwam krachtig terug, maar nam daarbij veel boeddhistische elementen in zich op, zodat het boeddhisme in het zuiden geleidelijk wegstierf. In het noorden speelde zich een soortgelijk proces af door de agressieve komst van de islam. De boeddhistische kloosters waren een gemakkelijk doelwit voor de nietsontziende plundersaars. Aan het begin van de 13e eeuw was er weinig over van het boeddhisme, afgezien van wat volkstradities in afgelegen gebieden. Tegenwoordig is India nog altijd zeer interessant en aantrekkelijk voor boeddhisten van alle richtin-

Tibetaanse monniken zeggen teksten op in de buurt van de bodhiboom.

In Sarnath, niet ver van Varanasi, markeren de Dhamek-stoepea en kloosterfundamenten, sommige daterend uit de tijd van Ashoka, de plek van het hertenpark waar de Boeddha voor het eerst het wiel van dharma draaide.

De schitterende Sanchi-stoepe werd begonnen door keizer Ashoka in de derde eeuw v. Chr. en werd bij latere restauraties uitgebreid en verfraaid. De vier prachtig gebeeldhouwde toegangspoorten of torana's die verhalen uitbeelden uit de vorige levens van de Boeddha, werden in de eerste eeuw v. Chr. gemaakt. Unesco-monument.

gen omdat hier de beroemde heilige boeddhistische plaatsen liggen. Naar verluidt heeft de Boeddha zelf gezegd:
'Monniken, als na mijn overlijden alle zonen en dochters van goede familie en de gelovigen, zo lang als ze leven, naar de vier heilige plaatsen gaan, laten ze dan bedenken dat hier in Lumbini de Verlichte werd geboren; dat hij hier in Bodhgaya verlichting vond; dat hij hier in Sarnath twaalf wielen van dharma draaide en dat hij hier in Kushinagar het parinirvana binnenging.

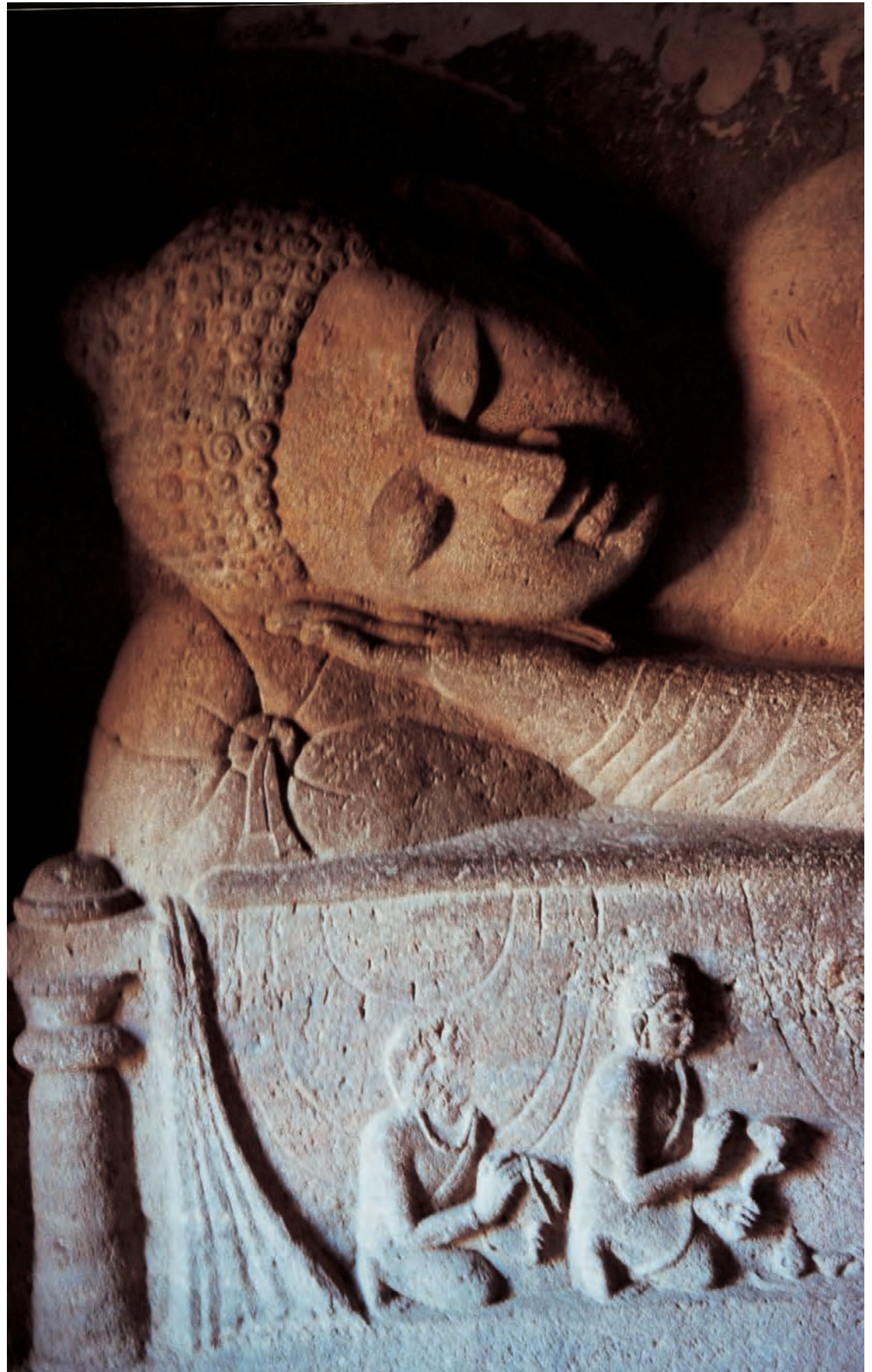
Boven: De oostelijke toegangspoort van de Sanchi-stoepa.
 Rechts: De Boeddha die het mahaparinirvana binnengaat, rotstempel 26 in Ajanta, 5e eeuw n. Chr.

Monniken, na mijn overlijden zal het gebeuren dat mensen een ommekeer maken rond deze plaatsen en dat ze zich in het stof laten vallen.

Zo moet het worden verteld, want zij die in mijn daden geloven en die een eigen bewustzijn bezitten, zullen tot hogere niveaus geraken.

Na mijn overlijden moet aan nieuwe monniken die naar de leer vragen worden verteld over deze vier plaatsen en ze moeten weten dat een pelgrimstocht hierheen zal helpen hun eerder opgebouwde negatieve karma te zuiveren, zelfs van de vijf grenzeloze daden.'

Dankzij nauwgezet archeologisch onderzoek in de 19e eeuw, grotendeels onder leiding van generaal Sir Alexander Cunningham, werden de voornaamste boeddhistische heilige plaatsen en veel belangrijke latere heiligdommen opnieuw ontdekt en tot op zekere hoogte gerestaureerd. Er staan nu nieuwe boeddhistische tempels die grotendeels worden bewoond door boeddhisten uit andere boeddhistische landen. De huidige Indiase boeddhisten zelf vormen twee belangrijke gemeenschappen. De ene bestaat uit mensen die behoren tot de boeddhistische wederopstanding en verreweg de grootste groep van hen bestaat uit de neo-boed-

De bodhisattva Padmapani met een lotusbloem, op de muur van de grothol van grot 1 in Ajanta, 7e eeuw n. Chr. Unesco-monument.

dhisten die volgelingen zijn van Dr. B.R. Ambedkar. Hij was een vooraanstaand leider van het pas onafhankelijke India die in het boeddhisme een mogelijkheid zag voor de kaste van 'onaanraakbaren' om het stigma van hun geboorte af te werpen. De andere gemeenschap bestaat uit de boeddhisten van het Himalajagebied, die al generaties lang behoren tot het Tibetaanse boeddhistische cultuurgebied. Ondanks het betrekkelijk kleine aantal Indiase boeddhisten wordt het boeddhisme als manier van leven en als onderdeel van de nationale geschiedenis en cultuur nog altijd op brede schaal gerespecteerd in het land waar het ooit ontstond.